

INICIATĪVAS “ATPAZĪSTAMĪBAS ZĪME “VIEDAIS CIEMS 2023”” VADLĪNIJAS

“Lauki ir mūsu sabiedrības struktūra un mūsu ekonomikas asinsrite. Lauki ir mūsu identitātes un ekonomiskā potenciāla galvenā sastāvdaļa. Mēs lolosim un saglabāsim savus lauku apvidus un ieguldīsim to nākotnē.”

- Urzula fon der Leiena, Eiropas Komisijas priekšsēdētāja

Ar šiem vārdiem Eiropas Komisija 2021. gada 30. jūnijā izvirzīja ES lauku reģionu ilgtermiņa vīziju lauku teritorijām 2040. gadam, apzinot izaicinājumus, kā arī izceļot dažas no perspektīvākajām iespējām laukiem. Vīzijā ir iekļauts Lauku rīcības plāns, kura mērķis ir padarīt Eiropas laukus stiprākus, savienotākus, noturīgākus un pārtikušus, paredzot Lauku observatorijas izveidi datu pieejamības sekmēšanai, Lauku Pakta iniciatīvu un to ietvaros turpinot viedo ciemu spēcīgāšanu un kustības attīstību.

“Viedie ciemi” ir kopienas¹ lauku apvidos, kas pašas veido un pielieto jaunus risinājumus, lai nodrošinātu ciemu dzīvotspēju. Atbildot uz aktuālajiem izaicinājumiem, ciemi balstās vietējos resursos, izmanto savas stiprās puses un iespējas. Lai uzlabotu savus ekonomiskos, sociālos un/vai vides apstākļus viedais ciems īsteno līdzdalības pieeju, ievieš tehnoloģiskas un organizatoriskas inovācijas, veido sadarbību un ir aktīvs partneris citām kopienām un pašvaldībām.

Biedrība "Latvijas Lauku forums" aicina Latvijas ciemus un kopienas dalīties to vieduma atslēgās, piesakoties “Viedais ciems 2023” atpazīstamības zīmei. Iniciatīva tiek īstenota ar mērķi atzīt un atbalstīt Latvijas lauku kopienu labās prakses ceļā uz viedumu, daudzinoz iedzīvotāju centienus veidot aktīvāku, iesaistošāku kopienas dzīvi un inovatīvus risinājumus esošajiem izaicinājumiem. Pretendēt uz atpazīstamības zīmi “Viedais ciems 2023” ir aicināta ikviens Latvijas lauku aktīvā kopiena un ciems, aizpildot pieteikumu līdz 2023. gada 23. jūlijam (ieskaitot) šajā saitē: ej.uz/VC2023

Kopienas pieteikumus izvērtēs ekspertu žūrija, kuru veido ministriju pārstāvji, digitalizācijas, dizaina domāšanas, vides ilgtspējas, līdzdalības, mārketinga un citu jomu eksperti, kā arī praktiķi no kopienām un vietējām rīcības grupām.

Atpazīstamības zīmes “Viedais ciems 2023” ieguvēji un kandidāti kļūs ne tikai par daļu no Latvijas viedo ciemu tīkla, iegūstot plašākas atpazīstamības un sadarbības iespējas, bet arī saņems žūrijas ieteikumus un pieredzējuša mentora padomus un atbalstu tālākajai attīstībai.

Iniciatīva piešķirt atpazīstamības zīmi “Viedais ciems” Latvijā pirmo reizi tika izsludināta 2021. gadā kā daļa no komunikācijas kampaņas starptautiskā LEADER projekta “Smart villages LEADER Network” ietvaros. Kampaņu iniciēja trīs vietējās rīcības grupas Privātās un publiskās partnerattiecību biedrības “Zied zeme” vadībā, sadarbojoties ar biedrībām “Pierīgas partnerība” un “Jūras zeme”. 2021. gadā aktivitāte guva lielu atsaucību, saņemot gandrīz 40 kopienu pieteikumus no visas Latvijas. Sekmējot projekta ietvaros īstenoto rezultātu ilgtspēju un attīstību, biedrība “Latvijas Lauku forums” kampaņu īsteno plašākā - visas Latvijas mērogā.

¹ Kopiena ir ģeogrāfiski vienota cilvēku grupa, kuru vieno kāda konkrēta sociāla identitāte, teritorija un/vai kopīgas intereses.

Atpazīstamības zīmes “Viedais ciems 2023” piešķiršanas kārtība

1. Aicinājums pretendēt uz atpazīstamības zīmi „Viedais ciems 2023” tiek izsludināts atklātā uzsaukumā biedrības "Latvijas Lauku forums" mājas lapā, sociālajos tīklos un plašsaziņas līdzekļos. Pieteikt savu ciemu atpazīstamības zīmei “Viedais ciems 2023” tiek aicināta ikviens kopiena, kura uzskata, ka atbilst viedā ciema kritērijiem.
2. Pieteikt ciemu var jebkurš kopienas pārstāvis, organizācija vai neformāla iedzīvotāju grupa, informējot par to pārējos kopienas dalībniekus.
3. Kopienas atbilstību atpazīstamības zīmei “Viedais ciems 2023” atbilstoši atpazīstamības zīmes piešķiršanas kritērijiem vērtē žūrija, kuru veido dažādu nozaru eksperti, politikas veidotāji un praktiķi.
4. Iesniegtie pieteikumi tiek apkopoti divu nedēļu laikā pēc pieteikšanās termiņa noslēgšanās, nepieciešamības gadījumā sazinoties ar iesniedzējiem un veicot tehniskus precizējumus.
5. Pieteikumu izvērtēšanas žūrijas komisijas darbs notiek aptuveni viena mēneša garumā pēc pieteikumu apkopojuma izveides, ko visi žūrijas komisijas locekļi saņem par iesniegtajiem projektiem. Vērtēšanas laikā tiek organizēts izbraukums pie daļas no “Viedais ciems 2023” pretendentiem, ja epidemioloģisko vai citu apstākļu dēļ ir iespējama viesošānās klātienē lielākām cilvēku grupām. Izbraukumā tiek aicināti piedalīties arī žūrijas locekļi.
6. Atpazīstamības zīmi „Viedais ciems 2023” iegūst tās kopienas, kas atbilst visiem “Viedais ciems 2023” kritērijiem. Lēmums par zīmes piešķiršanu tiek pieņemts žūrijas komisijas sēdē.
7. Kopiena, kurai tiek piešķirta atpazīstamības zīme “Viedais ciems 2023”, iegūst arī žūrijas rekomendācijas un iespēju saņemt mentora atbalstu tālākai viedā ciema attīstībai. Kopienas, kas ieguvušas atpazīstamības zīmi 2023. gadā atkārtoti uz to varēs pretendēt pēc 3 gadiem.
8. Ja kopiena atbilst daļai no kritērijiem, tā saņem žūrijas atzinību par ieviestajām iniciatīvām un ieteikumus veiksmīgai tālākai virzībai uz viedā ciema atpazīstamības zīmes iegūšanu nākamajā gadā. Kopienām, kas nav ieguvušas atpazīstamības zīmi 2021., 2022. vai 2023. gadā nav ierobežojumu atkārtotai dalībai.

Atpazīstamības zīmes „Viedais ciems 2023” piešķiršanas kritēriji

1. Ciems ir piesaistīts kādai noteiktai Latvijas ģeogrāfiskai kopienai².
2. Ciemam ir vienots MĒRĶIS un nākotnes VĪZIJA.
3. Ciemā veido un ievieš INOVATĪVUS RISINĀJUMUS sociālajā, tehnoloģijas vai uzņēmējdarbības jomā, kas palīdz virzīties uz mērķu sasniegšanu un visa ciema labklājību.
4. Ciemā ir IEDZĪVOTĀJU KOPA, kura ir apzinājusi savu identitāti un kopienas raksturo kopīga lēmumu pieņemšana, darbība un virzība kopienas dzīves kvalitātes uzlabošanā.
5. Iedzīvotāju kopu raksturo atvērtība un MIJIEDARBĪBA gan iekšēji, gan ārēji – zināšanu saglabāšana un pārnesē, dažāda vecuma, dzimuma, interešu iedzīvotāju sadarbības veicināšana un saliedēšana. Kopienai ir sava informatīvā telpa jeb iekšējā informācijas aprīte.
6. Ciems īsteno savus mērķus, pilnvērtīgi un ilgtspējīgi izmantojot esošos RESURSUS un prasmīgi piesaistot ārējos.

Detalizētāku kritēriju skaidrojumu skat. 1.pielikumā.

Iniciatīva Atpazīstamības zīme "VIEDAIS CIEMS 2023" tiek īstenota ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par informācijas saturu atbild biedrība "Latvijas Lauku forums".

² Kopiena ir ģeogrāfiski vienota cilvēku grupa, kuru vieno kāda konkrēta sociāla identitāte, teritorija un/vai kopīgas intereses

ATPAZĪSTAMĪBAS ZĪMES „VIEDAIS CIEMS 2023”

PIEŠKIRŠANAS KRITĒRIJU SKAIDROJUMS

Kopienų atbilstība kritērijiem tiek vērtēta atbilstoši noteikto kritēriju kopumam (nevis katram apakškritērijam atsevišķi), identificējot, vai **nepastāv neatbilstības**.

1. Ciems ir piesaistīts kādai noteiktai Latvijas ģeogrāfiskai kopienai. Kopiena ir ģeogrāfiski vienota cilvēku grupa, kuru vieno kāda konkrēta sociāla identitāte, teritorija un/vai kopīgas intereses.
2. Kopīgi MĒRĶI un nākotnes VĪZIJA:
 - Ciemam ir vienots mērķis un vīzija, kas virzīti kopējās dzīves kvalitātes uzlabošanai. Kopiena spēj atbildēt uz jautājumu, ko tā vēlas sasniegt un kāda tā vēlas būt nākotnē.
3. Ciemā ir identificējama INOVATĪVU RISINĀJUMU ieviešana, kas palīdz virzīties uz mērķu sasniegšanu. Inovatīvie risinājumi tiek integrēti dažādās dzīves jomās, ceļot visa ciema labklājību. Inovācijas ir identificējamas kādā no zemāk minētajām jomām:
 - Inovācija uzņēmējdarbībā: piemēram, procesu uzlabošana, jaunas uzņēmējdarbības formas, teritorijas mārketinga rīki u.c.
 - Sociālā inovācija: piemēram, jaunas sadarbības formas, jauninājumi vadības stratēģijā, komunikācijas inovācijas u.c.
 - Tehnoloģiskā inovācija: piemēram, digitālie risinājumi vai tehnoloģijas, kas līdz šim kopienā nav izmantotas vai uzlabo esošo pieejamo pakalpojumu kvalitāti, kā arī pasākumi, lai veicinātu iedzīvotāju iemaņas tehnoloģiskā risinājuma pilnvērtīgai izmantošanai, tādējādi padarot inovāciju pieejamu visiem.
4. Ciemā ir identificējama IEDZĪVOTĀJU KOPA, kuru raksturo:
 - Kopdarbība un saliedētība – aktīva iesaiste savas kopienas dzīves kvalitātes uzlabošanā, skaidra pārvaldes struktūra un kopienas locekļu iekļaušana.
 - Kopienas identitātes apzināšanās – spēja definēt kopienas vērtības un nosaukt unikalitātes pazīmes.
 - Pašorganizēšanās spēja – loģiskas sadarbības ķēdes un rīcība mērķu sasniegšanai, iekšējo krīžu novēršanai un problēmsituāciju risināšanai.
 - Lēmumu pieņemšanas process kopienā notiek pēc “no apakšas uz augšu” (bottom-up) principa.
5. Iedzīvotāju kopas atvērtība un MIJIEDARBĪBA gan iekšēji, gan ārēji:
 - Zināšanu, prasmju un iemaņu ienākšana kopienā un nodošana citiem, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un pārnese, integrēšana mūsdienās.
 - Dažādu sociālo, vecuma, politisko u.c. grupu integrācija.
 - Integritāte un atvērtība – dažādu kategoriju/sectoru iesaiste. Kopienų aktivitātes var būt skolas, pašvaldības, uzņēmuma u.c. vadītas, bet tiek jēgpilni iesaistītas arī citas puses.
 - Informatīvā telpa – kopiena var aprakstīt iekšējās informācijas aprites shēmu, kopiena var nosaukt izmantotos ārējās komunikācijas rīkus un novērtēt to atdevi.
6. Ciems spēj savus mērķus īstenot, pilnvērtīgi izmantojot esošos RESURSUS un nodrošina ATDEVI novadam vai reģionam kopumā:

- Ir apzināti ciema rīcībā esošie resursi – tehniskie resursi, teritoriālie resursi, finanšu resursi, zināšanas un kompetences, cilvēkresursi. Apzināti neaizstājamie, unikālie resursi.
- Notiek mērktiecīga resursu izmantošana, vismaz viens no identificētajiem resursiem ir tieši saistīts ar izvirzīto Viedā Ciema mērķi.
- Kopiena mērķu sasniegšanai izmanto valsts un reģionāla līmeņa pasākumus – projektus, akcijas, kampaņas, dod savu ieguldījumu valsts pilsoniskās sabiedrības un labā tēla veidošanā.
- Kopiena spēj piesaistīt ārējos resursus – intelektuālos, cilvēkresursus vai finanšu resursus. Tiek izmantotas tīklošanās iespējas un veidotas sadarbības, kuru mērķis ir sniegt labumu visām sadarbības pusēm.